

สิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

นายพัชรา กาญจนารัตน์

ศูนย์วิจัยสุขภาพกร
002893
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

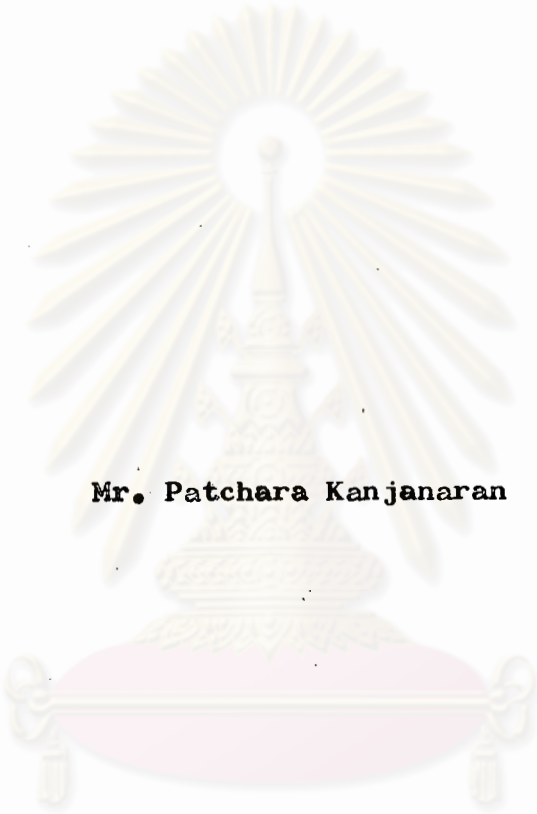
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2517

I1669482

๑

Health Environment in Elementary Schools in Bangkok Metropolis

Mr. Patchara Kanjanaran

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for

the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1974

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ
..... กรรมการ
..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร.ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ชื่อ นาย พัทธรา กาญจนารัตน์
แผนกวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2516

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
- (2) เพื่อเปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนของกรุงเทพมหานครและโรงเรียนราษฎร์
- (3) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษาได้ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนให้เหมาะสมถูกต้องสุจริต

วิธีทำการวิจัย

ประชากรที่ใช้ทำการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทที่ตั้งอยู่ในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 791 โรงเรียน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยแบ่งเป็นพวก (Stratified Random Sampling) ได้โรงเรียนที่เป็นตัวแทนของตัวอย่างประชากรทั้งหมด 98 โรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็นโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา 24 โรงเรียน โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร 38 โรงเรียน และโรงเรียนราษฎร์ 36 โรงเรียน แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งครูใหญ่เป็นผู้ตอบและนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า

- (1) โดยทั่วไปโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และโดยเฉลี่ย

แล้ว มีนักเรียนมากกว่าโรงเรียนของกรุงเทพมหานครและโรงเรียนราษฎร์ นอกจากนี้โรงเรียนของกรมสามัญศึกษายังมีจำนวนนักเรียนในห้องมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และยังพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สำหรับโรงเรียนราษฎร์นั้นโดยเฉลี่ยแล้วมีเนื้อที่ตั้งของโรงเรียนน้อยกว่าเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 โรงเรียนของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในที่ลุ่มและอยู่ในวัดหรือสุเหร่า โรงเรียนดังกล่าวมีสนามและบริเวณโรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกจากนี้ในบริเวณโรงเรียนของกรุงเทพมหานครยังมีต้นไม้ที่ใช้อาศัยร่มเงา น้อย

2.2 โรงเรียนของกรุงเทพมหานครร้อยละ 42 และโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาร้อยละ 25 มีห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทร้อยละ 60 มีแสงสว่างเพียงพอ และห้องเรียนภายในโรงเรียนร้อยละ 90 มีช่องลมระบายอากาศ

2.3 โรงเรียนทั้ง 3 ประเภทร้อยละ 83 มีโต๊ะเรียนและม้านั่งเพียงพอ และโรงเรียนร้อยละ 95 มีกระดานดำเพียงพอ

2.4 การจัดน้ำดื่มมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทยังไม่ถูกสุขลักษณะและมีไม่เพียงพอ

2.5 ส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและยังมีโรงเรียนราษฎร์บางโรงเรียนไม่มีส้วมสำหรับนักเรียน

2.6 การกำจัดขยะมูลฝอยในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภทส่วนใหญ่ใช้วิธีเผาและมีรถมารับไปกำจัด ส่วนการกำจัดน้ำโสโครกภายในโรงเรียนส่วนใหญ่มีท่อระบายน้ำโสโครกที่สามารถกำจัดได้

2.7 อุบัติเหตุและเหตุรำคาญทางสุขภาพต่าง ๆ ในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภทส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นและโรงเรียนดังกล่าวได้รับเหตุรำคาญต่าง ๆ น้อย

2.8 โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทส่วนใหญ่มีโรงอาหารและมีรั้ว
ของโรงเรียน โรงเรียนดังกล่าวมีการโรงประจำ

(3) สภาพแวดล้อมทางจิตใจในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่าบรรยากาศ
ทางสังคมในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ประเภทดีพอสมควร ครู โรงเรียนและบ้านมีความ
สัมพันธ์กันดี และโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมสันทนาการขึ้นภายในโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Health Environment in Elementary Schools in Bangkok
Metropolis
Name Mr.Patchara Kanjanaran
Department Educational Administration
Academic year 1973

ABSTRACT

Purpose of the Study

- (1) To study health environment of Elementary schools in Bangkok Metropolis.
- (2) To compare health environment among elementary schools of the Department of General Education, Ministry of Education, and elementary schools of Bangkok Metropolis and private elementary schools.
- (3) To help educational administrators to improve health environment in their schools.

Method of Study

Ninety-Eight schools were chosen from 791 elementary schools in Bangkok Metropolis by a stratified random sampling method. Among those schools were 24 schools of the Department of General Education, 38 schools of Bangkok Metropolis and 38 private elementary schools. The writer sent questionnaires to the principals of these schools to be filled-out and returned to him. Then response percentages for each item were calculated and presented in tables.

Major Findings

The results of this study are the following :-

- (1) Generally, the elementary schools of the Department of General

Education are fairly large, and they have more students, on the average, than the schools of Bangkok Metropolis and the private elementary schools. In addition there are more students per class-rooms in the elementary schools of the Department of General Education than in the other two types of schools; the ratio of which is higher than the standard set forth by the Department itself. There are insufficient teachers in Bangkok Metropolis schools. The school area of the elementary private schools does not meet the standard of the Ministry of Education.

(2) Physical environment in elementary schools.

2.1 Most of the elementary schools of the Department of General Education and the Bangkok Metropolis schools are situated in low and wet land and also on temple and mosque grounds. Consequently, these schools do not have sufficient playground space for their students; also there are few shade trees.

2.2 About 42 % of Bangkok Metropolis schools and 25 % of the elementary schools of the Department of General Education do not have enough classrooms to accommodate their student populations. Of the 3 types of Elementary schools, 60 % have sufficient light and 90 % have ventilation.

2.3 Of the 3 types of elementary schools, 83 % have enough desks and 90 % have chalkboards.

2.4 Water supplies in the 3 types of elementary schools are unhygienic and inadequate.

2.5 Toilet fixtures in the 3 types of elementary schools are inadequate and there are none in some private elementary schools.

2.6 Refuse disposal in most schools is done by burning and being

carried away by dump trucks. Sewage is disposed by **draining**

2.7. There are few accidents and health nuisances in the 3 types of elementary schools.

2.8 All 3 types of elementary schools have dining halls, school fences, and school custodians.

(3) Mental environment in elementary schools.

It was found that the social atmosphere in the schools is pleasant. There are good relationships among teachers, schools, and home. Most schools provide recreational activities for students.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ ซึ่งได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อขจัดปัญหาและข้อขัดข้องนานาประการจนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเรียบร้อย โดยสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากท่านหัวหน้ากองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และท่านผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา และบริการชุมชน กรุงเทพมหานคร รวมทั้งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ของท่านเหล่านั้นที่ได้ช่วยให้การวิจัย ประสบผลสำเร็จ

พัชรา กาญจนารัตน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมุติฐานของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
คำจำกัดความ	7
บทที่ 2 ข้อเขียนและการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
อภิปรายผลการวิจัย	64

บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	69
	สรุปผลการวิจัย	69
	ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม		74
ภาคผนวก		77
ประวัติการศึกษา		92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา	26
2	ประเภทของโรงเรียนประถมศึกษา	27
3	เนื้อที่ตั้งโรงเรียนประถมศึกษา	28
4	จำนวนห้องเรียน	29
5	อัตราเฉลี่ยจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน	30
6	อัตราเฉลี่ยครูต่อจำนวนนักเรียน	31
7	ลักษณะพื้นที่ตั้งของโรงเรียน	32
8	แหล่งที่ตั้งโรงเรียน	33
9	สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่	34
10	อัตราเฉลี่ยพื้นที่สนามต่อนักเรียน 1 คน	35
11	ลักษณะอาคารเรียน	36
12	การทำสีกายในอาคารเรียน	37
13	ปริมาณห้องเรียน	38
14	อัตราเฉลี่ยพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน	39
15	ปริมาณโต๊ะเรียนและม้านั่ง	40
16	ปริมาณกระดานดำในห้องเรียน	40
17	แสงสว่างภายในห้องเรียน	41
18	การระบายอากาศภายในห้องเรียน	42
19	แหล่งน้ำดื่มใช้ในโรงเรียน	42
20	การจัดน้ำดื่มสำหรับนักเรียน	43
21	จำนวนนักเรียนต่ออ่างล้างมือ 1 ที่	44
22	ปริมาณสวมต้อจำนวนนักเรียนชาย	45
23	ปริมาณสวมต้อจำนวนนักเรียนหญิง	46

ตารางที่ ๑

	หน้า
24	จำนวนนักเรียนชายต่อที่ปัสสาวะ 1 ที่ 47
25	การกำจัดน้ำโสโครกภายในโรงเรียน 48
26	การกำจัดขยะมูลฝอยในโรงเรียน 49
27	ปริมาณภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในโรงเรียน 50
28	เสียงดังอันเป็นสาเหตุรำคาญในโรงเรียน 51
29	กลิ่นเหม็นอันเป็นเหตุรำคาญในโรงเรียน 52
30	ความสั่นสะเทือนอันเป็นเหตุรำคาญ 53
31	เหตุรำคาญจากฝุ่นละอองหรือเขม่าควัน 54
32	อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน 55
33	โรงอาหารของโรงเรียน 56
34	ต้นไม้ที่ใช้อาศัยร่มเงาภายในบริเวณโรงเรียน 57
35	รั้วของโรงเรียน 58
36	จำนวนคนงานภารโรง 59
37	บรรยากาศภายในโรงเรียน 60
38	ความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน 61
39	ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน 62
40	การจัดสันทนากาการในโรงเรียน 63